סא: כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

ליית דחש להא דר' עקיבא. דקיימא לן כדברי המיקל בעירוב כדפי' בקונטו' ומתומין דרבנן כדפי' בפ' מי שהוציאוהו (לעיל דף מו.):

הדרן עלך כיצד מעברין

הדר. ר' אליעזר בן יעקב אומר עד שיהו ב' ישראלים אוסרים בו'. משמע דאתרוייהו קאי ר"מ בן יעקב אעכו"ם ואכותי וגנמ' מפרש דטעמא דרא"מ דכיון דעכו"ם חשוד אשפיכות דמים כתרי דשכיחי דדיירי גזרו בהו רבנן שמא ילמד ממעשיו כו' וח"מ והרי כותים דלא חשידי אשפיכות דמים ולא מרגיעה כדמוכח פ"ק דמס' ע"ג (דף טו:) שמעמידין בהמה בפונדקאות של כותים ומתיחדין עמהם ח"כ שכיחי דדיירי ונגזור בחד ואין לומר דר"א בן יעקב סבר דכותים גרי אריות הן וחשידי הכא אפילו למ"ד גרי אריות הן לא חשידי מדפריך התם בע"ז עלה מברייתא דאמרו למכור בהמה דקה לכותים ורואה להוכיח מתוך כך דטעמא משום דאתי לזבוני לעכו"ם ולא משום דחשידי ואמאי דלמא בכותים גרי אריות או גרי אמת הן פליגי ואומר ר"י דעיקר תקנה משום עכו"ם אימקן שמא ילמד ממעשיו ולא משום לדוקי וכותי ואגב שאסרו בעכו"ם אסרו נמי בכותי וכיון שלא נאסר אלא ע"י עכו"ם לא

המתיר בהן יותר מן העכו"ם:

אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי א' בו'. קסבר לדוקי אינו בעכו"ם כדמפרש בגמ' ופי' בקונטרס אבל בכותי מודה דהרי הוא בעכו"ם משום דגרי אריות הן ואע"ג דמ"ק דאסר כותי היינו רבי מאיר כדאמר בגמ' ושמעינן ליה דקסבר גרי אמת הן בפרק ד' וה' (ב"ק דף לח:) ואפ"ה אסר בכותי מ"מ הוצרך בקונטרס לפרש טעמא דר"ג משום גרי אריות דמ"ק נימא דלא מפליג בין לדוקי לכותי ואסר לדוקי אע"ג דישראל גמור הוא וה"ה בכותי אבל לר"ג דמפליג בין לדוקי לכותי ע"כ צריך לומר משום דלדוקי ישראל גמור הוא וכותי עו"ג גמור דגרי אריות הן ומיהו קשיא לר"י דמשמע בהדיא בפ"ק דגיטין (דף י.) דר"ג סבר ליה דכותים גרי אמת הן דמכשיר גט ששני עדיו כותים ואמר נמי בפ"ק דחולין (דף ה:) דר"ג ובית דינו נמנו אשמיטת כותים ואסרוה ומפרש התם טעמא משום דסבירא להו כר"מ דגזר על יינם לפי שנמצא להם דמות יונה ואיש למיעוט ש"מ דגרי אמת הן ולא גרי אריות הן לא היה צריך למיגזר עליהן ומאליהן קמיתסרי ובקונטרס פירש דההיא דבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא אבל תימה דבכל מקום רגיל לקרותו אר רבן גמליאל בר רבי אר רבן גמליאל בנו של ר"י הנשיא ועוד דלא יתכן דר"מ דהוה קודם רבן גמליאל בר רבי גזר על יינם דרבנן ושבק שמיטה דאורייתא שהיא"ך ב"ר ב"ר לגזור עליה ועוד דאין סברא כלל דאם גזר על יינם משום יין נסך שהרא שמיטתם מותרת כיון שנתשבו כמומרי[2] דעכו"ם דהא אמרינן בפ"ק דחולין (דף ה.) מומר[1] לעכו"ם אסור לאכול

מעשה בצדוקי שהיה דר עמנו בכפר. וביטלנו[2] לשותו: כיון דקדם היום מיד כדי שלא יחזור בו: **עד שלא יוציא.** דעכו"ם דאי אגירו מיניה היכי מצי למהדר אע"ג דמפיק לא אסר דהא נקיט דמי: **מהרו ועשו לרליכם במבוי.** מבעוד יום דבשבת לא מהני לכו האי ביעול שמא יוציא ויאסור עליכם דקסבר רבי יהודה אע"ג דהחזיקו בני מבוי במבוי תחילה מצי לאהדורי ביה:

גמ'

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל שבת בעיר חריבה לרבנן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה הניח את עירובו בעיר חריבה אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה ר"א אומר [א]אחד שבת ואחד הניח מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה מיתיבי אמר להן ר"ע אי אתם מודים לי בנותן את עירובו במערה שאין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה אמרו לו אימתי בזמן שאין בה דיורין הא באין בה דיורין מודו ליה מאי אין בה דיורין אינה ראויה לדירה תא שמע [ב]שבת בעיר אפי' היא גדולה כאנטיוכיא במערה אפילו היא במערת צדקיהו מלך יהודה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה קתני עיר דומיא דמערה מה מערה חריבה אף עיר חריבה ושבת אין אבל הניח לא מני אילימא רבי עקיבא מאי איריא חריבה אפילו ישיבה[6] נמי אלא לאו רבנן וטעמא דשבת אין אבל הניח לא לא תימא עיר דומיא דמערה אלא אימא מערה דומיא דעיר מה עיר ישיבה אף מערה ישיבה ורבי עקיבא היא דאמר אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה ובשבת מודי והא כמערת צדקיהו קתני כמערת צדקיהו ולא כמערת צדקיהו כמערת צדקיהו גדולה ולא כמערת צדקיהו דאילו התם חריבה והכא ישיבה מר יהודה אשכחינהו לבני מברכתא דקא מותבי עירובייהו בבי כנישתא דבי אגובר אמר להו גוו ביה טפי כי היכי דלישתרי לכו טפי אמר ליה רבא [ג]פלגאה בעירובין [ד]לית דחש להא דרבי עקיבא:

הדרן עלך כיצד מעברין

הדר עם העכו"ם בחצר או עם [ה]מי שאינו מודה בעירוב הרי זה אוסר עליו [ו]ר' אליעזר בן יעקב אומר [ז]לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה אמר ר"ג מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים ואמר לנו אבא מהרו והוציאו את הכלים למבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם רבי יהודה אומר בלשון אחר מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם:

גמ'

גמ' בעיר חריבה. מדיוריה אבל מחיצותיה קיימות סביב לה: **לרבנן מהלך אם כולה.** דהא שבת באויר מחיצות. והוא הדין לר"ע והא דנקט רבנן משום המניח עירובו דבעי למיתני חילוק בין חריבה לישיבה ולר"ע אפי' בישיבה אין לו ממקום עירובו אלא אלפים: **הניח עירובו בעיר חריבה כו'.** דכי אמור רבנן כל העיר לו כד' אמות במיושבת כדתנן בהדיא אימתי בזמן שאין בה דיורין אבל אמה בחריבה מודו: ה"ג **הא באין בה דיורין מודין ליה: אינה ראויה לדירה.** שנפלו מחיצותיה: **מערת צדקיהו.** גדולה היתה והיא שיצא בה לצדקיהו ליצא מירושלים לבבל מפני הכשדים כדכתיב בירמיה (נב) ותבקע העיר וגו': **אף עיר חריבה.** ועל כרחך חריבה מדיורין ולא מחומה דאי מחומה לא הוי תני מהלך את כולה כיון דלא שבת באויר מחיצות [ג](וה"ה ר' עקיבא) ואע"ג דיש [ד] חומה קתני שבת ולא קתני הניח: **מני.** הא דלא תני הניח: **אי נימא ר"ע.** דלית ליה בהניח מהלך את כולה אמאי תנא עיר דומיא דמערה למימר דבחריבה קאי: **אפי' ישיבה[ה] נמי.** הניח לר"ע לא והא ליכא למימר דהא דנקט חריבה משום שבת נקט למימר אע"ג דהיא חריבה היכא דשבת מהלך את כולה הא מאי איריא עיר אפילו תל ונקע וקמה קלורה ושיבולין מקיפות אותה אמרן בפרקין קמא (דף טו.) מהלך את כולה: **אלא לאו רבנן.** ושמע מינה בחריבה מודו דהא על כרחך הא דנקט חריבה משום שיורא דשייר ולא תנא הניח נקט לה: **אף מערה ישיבה.** ולאשמעינן דאפ"ה שבת אין הניח לא כר"ע: **והא כמערת צדקיהו קתני.** [ו]ואין שם דיורין [דרין] דהא של מלך היתה. א"ג השמא לית בה דיורין: **בכי הנישתא דבי אגובר.** בית הכנסת גדול היה וכולו מוקף באלפים של תחום מברכתא והם לא היו חוששין להוליך העירוב עד סופו ולהניחו שם דסבירא להו כרבנן דכיון דמונח באויר מחיצות מהלכין את כולו וחולה לו אלפים: **גוו ביה טפי.** העמיקו עוד להעמיד העירוב עד סופו ולהניחו שם: **כי היכי דלישתרו לכו טפי.** דהא ממקום העירוב בעינן למדוד: **פלגאה.** מולך על חכמים אתה: **בעירוכין לית דחש להא דרבי עקיבא.** דקי"ל[ח] הלכה כדברי המיקל בעירוב:

הדרן עלך כיצד מעברין

הדר עם העכו"ם או עם מי שאינו מודה בעירוב. כותי כדתמר בפרק בכל מערבין (לעיל לא:): **אוסר עליו.** לטלטל מביתו לחצר עד שישכור הימנו רשות שיש לו בחצר: **עד שיהו ב' ישראלים.** דכיון בב' בתים ואוסרין זה על זה ובאין לערב ביניהן העכו"ם אוסר עליהן אבל על היחיד אינו אוסר וכגמרא [סב.] מפרש טעמא: **מעשה בצדוקי אחד.** קסבר ר"ג לדוקי אינו בעכו"ם ולא דמי לכותי דגרי אריות הן ואינם גרים גמורים אבל לדוקי ישראל הוא הנהפך למינות[ט] ואינו מודה בתורה שבעל פה כיון דישראל הוא יכול לבטל רשותו בלא שום שכירות: **ואמר לנו אבא מהרו והוציאו כליכם למבוי.** והחזיקו בו כליו תחלה ויחזור ויחזיק כרשותו ויאסור עליכם. וס"מ דאינו כלי תחלה ויחזור ויחזיק כרשותו ויאסור עליכם. וס"מ דאינו מהני דהא מבוי מיהא הוי רשות לבעל הבית: **מהרו ועשו צרכיכם במבוי.** מבעוד יום דבשבת לא מהני ביעול שמא יוציא ויאסור עליכם דקסבר רבי יהודה אע"ג דהחזיקו בני מבוי במבוי תחילה מצי לאהדורי ביה:

גמ'

עין משפט נר מצוה

נט א כ ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הל' ד סמג עשין מ טוש"ע ח"מ סי' תח סעיף ב:

א ד מיי' פ"ב מהלכות עירובין הל' ט סמג עשין מ טור ש"ע ח"מ סי' שפב סעיף מ:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל שבת בעיר חריבה לרבנן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, והניחן עירובו בעיר החריבה אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה. רבי אליעזר אומר בין השובת בין הנותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ואקשינן לר' אליעזר תנן אמר להן ר' עקיב' אי אתם מודים לי כנותן את עירובו כו'. וחריבה לית בה דיורין. (ובחוצה) [ובחריבה] מיהת מודו ליה לר' עקיב' שאין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה. והיאך א"ר אליעזר בין שובת בין נותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ופריק לא תימא שאין בה דיורין שהיא חריבה, אלא אימא שאינה ראויה לדירה, נותן לה ממקום עירובו אלפים אמה, והחריבה ראויה לדירה היא. ת"ש שבת בעיר גדולה ואפי' היא כאנטוכיא במערה ואפי' כמערת צדקיהו מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה וכו'. ואקשינן טעמא דשבת הא נותן לא, והיאך אמר ר' אליעזר לא שנא שובת ולא שנא נותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ופריק לא תימא עיר חריבה דומיא דמערה, אלא אימא מערה ישיבה דומיא דעיר, ור' עקיבא היא דאמר אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה, ובשובת מודה שמהלך את כולה וחוצה לה אלפים. מר יהודה אשכח לבני מברכתא דדון מותבי עירובא בכנישתא דאבי גבר. אמר להו נמי אחיתו ליה, כלומר הכניסוהו כלפי התחום כי היכי דנשתרי לכו טפי בתחומא כר' עקיבא דאמר אין נותן לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה. אמר רבא לרב יהודי פלגאה, פ' בעל מחלוקת. לית דחש לה לדר' עקיב'. אלא בי כנישתא כולה דילהון היא, ומחזר לכנישתא משתנן להו תחומא. דאמר מר הלכה כדברי המיקל בעירובין. **הדרן עלך כיצד מעברין הדר עם הנוכרי בחצר הרי זה אוסר עליו.** ר' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים כו'.

מסורת הש"ס

א) [כפ"ח: יסוכה, וכן להלן]. ב) [וקדושין נח. קרי רבה על מר יהודה פלגאה פרפ"י קצר רגיל לחלוק על חביריו]. ג) [לעיל לא:]. ד) [כמשנה שבמשניות גרס דברי ר"מ]. ה) רש"ל ורש"ל מ"ו. ו) כפ"ח: יסוכה, וכן להלן. ז) כפ"י לחמא שאין בה דיורין דהא. ח) [לעיל מו.]. ט) כפ"ח: לרשע. י) [ל"ל ויבטל נון]. כ) כפ"ח: כמשומדים. ל) מסומד.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אף עיר וכו' ואע"ג דיש לה חומה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com